

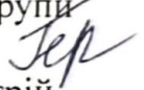
Будівельний факультет

Кафедра вишукувань та проєктування шляхів сполучення, геодезії та землеустрою

**Комплексна оцінка завданої шкоди земельним ресурсам України
як основа для стратегій відновлення**

Пояснювальна записка
до випускної кваліфікаційної роботи бакалавра

ВПГЗ.305.193.2025.ПЗ.

Розробив: студент 4 курсу 103-ГЗ-Д21 групи
Геращенко Станіслав Миколайович
Спеціальність: 193 Геодезія та землеустрій
(роботу виконано самостійно, відповідно до
принципів академічної доброчесності)

Керівник: асистент Сорочук Н.І.

Нормоконтроль: к.т.н., доц. Орел Є.Ф.

Зав. кафедри: д.т.н., проф. Угненко Є.Б.

Рецензент: директор МПП «Автодорсервіс»,
к.т.н., доцент кафедри будівництва
та цивільної інженерії Луцького
національного технічного університету
Процюк В.О.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Факультет будівельний

Кафедра вишукувань та проєктування шляхів сполучення, геодезії та землеустрою

Освітній рівень: бакалавр

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри,
професор, доктор техн. наук
Євгенія УГНЕНКО
«12» травня 2025 р.

ЗАВДАННЯ НА ВИПУСКНУ КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Геращенко Станіслава Миколайовича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проекту Комплексна оцінка завданої шкоди земельним ресурсам України як основа для стратегій відновлення

керівник роботи Сорочук Наталія Ігорівна затверджені розпорядженням по будівельному факультету від «12» травня 2025 року № 6.

2. Строк подання студентом проекту «10» червня 2025 року.

3. Вихідні дані до проекту 1. Методики розрахунку збитків, завданих земельним ресурсам; 2. Матеріали комплексних інженерних вишукувань; 3. Акти огляду стану об'єктів; 4. Нормативна література.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Вступ. 1. Технічна оцінка шкоди, завданої довкіллю військовою агресією. 2. Методики економічної оцінки збитків, завданих земельним ресурсам. 3. Правові засади оцінки та відшкодування збитків довкіллю внаслідок російської збройної агресії. 4. Рекомендації щодо удосконалення методів оцінки шкоди та збитків, завданих земельним ресурсам України внаслідок воєнних дій. Висновки

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

1 Мета і завдання кваліфікаційної роботи бакалавра 2 Технічна оцінка шкоди, завданої довкіллю військовою агресією. 3. Способи фіксації шкоди, заподіяної земельним ресурсам. 4. Фактори, від яких залежить розмір відшкодування, що нараховується за забруднення земель. 5. Оцінка шкоди, завданої землям водного і лісового фонду та природоохоронним територіям України в ході збройної агресії. 6. Основні поняття та визначення щодо економічної оцінки шкоди і збитків, завданих довкіллю України 7. Визначення розміру шкоди, завданої земельним ресурсам 8. Приклад розрахунку розміру шкоди від забруднення земель внаслідок

збройної агресії. 9. Правові засади оцінки та відшкодування збитків земельним ресурсам внаслідок збройної агресії. 10. Недоліки методів розрахунку шкоди та збитків, завданих земельним ресурсам. 11. Рекомендацій щодо удосконалення методів оцінки шкоди та збитків, які сприятимуть ефективному відновленню земельних ресурсів України. 12. Висновки.

6. Консультанти розділів проекту

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання «12» травня 2025 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1	Вступ.	15.05.2025	виконано
2	Технічна оцінка шкоди, завданої довкіллю військовою агресією.	17.05.2025	виконано
3	Методики економічної оцінки збитків, завданих земельним ресурсам	20.05.2025	виконано
4	Правові засади оцінки та відшкодування збитків довкіллю внаслідок російської збройної агресії	25.05.2025	виконано
5	Рекомендації щодо удосконалення методів оцінки шкоди та збитків, завданих земельним ресурсам України внаслідок воєнних дій	30.06.2025	виконано
6	Висновки	05.06.2025	виконано
7	Оформлення пояснювальної записки.	07.06.2025	виконано
8	Оформлення графічного матеріалу.	10.06.2025	виконано

Студент Тер Станіслав ГЕРАЩЕНКО

Керівник проекту (роботи) Сорочук Наталія СОРОЧУК

АНОТАЦІЯ

Дана кваліфікаційна робота включає в себе 15 слайдів презентації, 66 аркушів пояснювальної записки формату А4, що включає 1 рисунок, 11 таблиць, 31 літературних джерел.

Ключові слова: ЗЕМЕЛЬНІ РЕСУРСИ, ЕКОЛОГІЧНА ТА ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ЗБИТКІВ, СПОСОБИ ФІКСАЦІЇ ШКОДИ, ВІЙСЬКОВА АГРЕСІЯ.

Об'єктом дослідження є земельні ресурси водного і лісового фонду, об'єкти природно-заповідний фонд України. Предметом роботи є методики оцінки шкоди та збитків, завданих земельним ресурсам України внаслідок воєнних дій.

Метою роботи є аналіз екологічних, економічних та правових аспектів оцінки шкоди та збитків, завданих земельним ресурсам України внаслідок збройної агресії.

У кваліфікаційній роботі розглянуто питання проведення технічної оцінки, способів фіксації та розрахунків шкоди, заподіяної земельним ресурсам військовою агресією; визначено механізм оцінки шкоди, завданої землям водного і лісового фонду та природоохоронним територіям України; проаналізовані методики економічної оцінки збитків, завданих земельним ресурсам; на основі методик визначено розмір шкоди, завданої земельним ресурсам, оцінені збитки і втрати територій та об'єктів природно-заповідного фонду; встановлені правові засади оцінки та відшкодування збитків довкіллю внаслідок російської збройної агресії; проведена оцінка правового регулювання визначення екологічної шкоди, завданої внаслідок російської збройної агресії, за такими напрямками як: земельні ресурси та надра, лісовий фонд та природно-заповідний фонд; розроблені рекомендації щодо удосконалення методів оцінки шкоди та збитків, завданих земельним ресурсам України внаслідок воєнних дій.

ABSTRACT

This qualification work includes 15 presentation slides, 66 pages of A4 explanatory note, including 1 figures, 11 tables, 31 references.

Keywords: LAND RESOURCES, ENVIRONMENTAL AND ECONOMIC DAMAGE ASSESSMENT, WAYS OF DAMAGE FIXATION, MILITARY AGGRESSION.

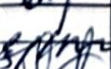
The object of the study is the land resources of the water and forest funds, objects of the nature reserve fund of Ukraine. The subject of the study is the methods of assessing damage and losses caused to the land resources of Ukraine as a result of military actions.

The purpose of the work is to analyze the environmental, economic and legal aspects of assessing damage and losses caused to the land resources of Ukraine as a result of armed aggression.

The qualification work considers the issues of technical assessment, methods of recording and calculating the damage caused to land resources by military aggression; determines the mechanism for assessing the damage caused to the lands of the water and forest fund and protected areas of Ukraine; analyzes the methods of economic assessment of damage to land resources; based on the methods, the amount of damage caused to land resources is determined, losses and losses of territories and objects of the nature reserve fund are estimated; the legal basis for assessment and compensation is established

ЗМІСТ

Вступ	7
1 Технічна оцінка шкоди, завданої довкіллю військовою агресією	10
1.1 Способи фіксації та розрахунків шкоди, заподіяної земельним ресурсам	10
1.2 Оцінка шкоди, завданої землям водного і лісового фонду та природоохоронним територіям України в ході російської збройної агресії	18
2 Методики економічної оцінки збитків, завданих земельним ресурсам	22
2.1 Основні поняття та визначення щодо економічної оцінки шкоди і збитків, завданих довкіллю України	22
2.2 Визначення розміру шкоди, завданої земельним ресурсам	25
2.3 Оцінювання збитків і втрат територій та об'єктів природно-заповідного фонду	31
3 Правові засади оцінки та відшкодування збитків довкіллю внаслідок російської збройної агресії	39
3.1 Правове регулювання визначення екологічної шкоди земельним ресурсам та надрам України, завданої внаслідок російської збройної агресії	39
3.1.1 Визначення шкоди, завданої земельним ресурсам	39
3.1.2 Визначення шкоди, завданої надрам	44

					ВПГЗ. 305.193.2025.ПЗ.					
		№ докум.	Підпис							
Розроб.		Геращенко			Комплексна оцінка завданої шкоди земельним ресурсам України як основа для стратегій відновлення			Аркуш	Аркушів	
Перев.		Сорочук							5	66
								УкрДУЗТ		
Н. контр.		Орел								
Затв.		Угненко								

3.2 Правове регулювання визначення екологічної шкоди, завданої внаслідок російської збройної агресії, за такими напрямками як: лісовий фонд та природно-заповідний фонд	47
3.2.1 Визначення шкоди, завданої лісовому фонду (втрати лісового фонду)	47
3.2.2 Визначення шкоди, завданої природно-заповідному фонду (збитки природно-заповідному фонду)	51
4. Рекомендації щодо удосконалення методів оцінки шкоди та збитків, завданих земельним ресурсам України внаслідок воєнних дій	55
4.1 Недоліки методів розрахунку шкоди та збитків, завданих земельним ресурсам	55
4.2 Розробка рекомендацій щодо удосконалення методів оцінки шкоди та збитків, які сприятимуть ефективному відновленню земельних ресурсів України	58
Висновки	60
Список використаних джерел	61
ДОДАТОК А	66

Список використаних джерел

1. Оцінка шкоди довкіллю від російської агресії. Навчальний курс, наданий через платформу масових відкритих онлайн-курсів Prometheus. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:ANTS+EDA101+2023_T1/course/
2. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. URL: <https://land.gov.ua/>
3. Зникає чорнозем: Росія влаштувала в Україні екоцид. URL: <https://ua.korrespondent.net/articles/4543578-znykaie-chornozem-rosiavlshstuvala-v-ukraini-ekotsyd>
4. Міністерство юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/yak-ukraina-bachit-protses-stvorenniyamehanizmu-kompensatsii-irina-mudra-vistupila-na-sluhannyah-u-pare>
5. Рятуюмо природу в дні війни разом! URL: <https://uncg.org.ua/iakoiu-maie-butydolia-poshkodzhenykh-vybukhamy-ukrainskykh-terytorij/>
6. Методика визначення шкоди та збитків, завданих територіям та об'єктам природно-заповідного фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації, затверджена наказом Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України 13.10.2022 № 424, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 16.11.2022 за № 1416/38752
7. Державні будівельні норми України (ДБН) В.2.4-1-99 «Меліоративні системи та споруди», що затверджені наказом Держбуду України від 25.06.1999 р. № 153.
8. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Методики визначення розміру шкоди завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану» від 04.04.2022 р. № 167.
9. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Методики визначення шкоди та збитків завданих земельному фонду України внаслідок збройної агресії Російської Федерації» від 18.05.2022 р. № 295.

10. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних державі внаслідок самовільного користування надрами» від 15.09.2022 р. № 366.

11. Порядок визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 19.04.1993 р. № 284. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/284-93-%D0%BF#Text>

12. Правила розроблення робочих проектів землеустрою, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 р. № 86. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86-2022-%D0%BF#Text>

13. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації» від 20.03.2022 р. № 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#Text>

14. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12#Text>

15. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Методики визначення шкоди та збитків, заподіяних лісовому фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації» від 05.10.2022 р. № 414. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1308-22#Text>

16. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Методики визначення збитків, заподіяних внаслідок забруднення та/або засмічення вод, самовільного користування водними ресурсами» 21.07.2022 р. № 252. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0900-22#Text>

17. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Методики визначення збитків, заподіяних навколишньому природному середовищу в межах територіального моря, виключної морської (економічної) зони та внутрішніх морських вод України в Азовському та Чорному морях» від 19.08.2022 р. № 309. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1253-22#Text>

18. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Методики визначення розмірів відшкодування збитків, заподіяних

державі внаслідок самовільного користування надрами» від 15.09.2022 р. № 366. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1337-22#Text>

19. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Методики визначення розміру шкоди завданої землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії та бойових дій під час дії воєнного стану» від 04.04.2022 р. № 167. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0406-22#Text>

20. Наказ Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України «Про затвердження Методики визначення шкоди та збитків, завданих територіям та об'єктам природно-заповідного фонду внаслідок збройної агресії Російської Федерації» від 13.10.2022 р. № 424. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1416-22#Text>

21. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації» від 20.03.2022 р. № 326. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF#Text>

22. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження спеціальних такс для обчислення розміру шкоди, заподіяної порушенням законодавства про природно-заповідний фонд» від 10.05.2022 р. № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/575-2022-%D0%BF#Text>

23. Постанова Кабінету Міністрів України «Про розмір компенсації за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, а також за знищення чи погіршення середовища їх перебування (зростання)» від 07.11.2012 р. № 1030. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1030-2012-%D0%BF?find=1&text=%D1%82%D0%B0%D0%BA%D1%81#Text>

24. Особливості раціонального використання земель сільськогосподарського призначення в умовах воєнного стану / Є.Б. Угненко, О.М. Ужвієва, Н.І. Сорочук, Ю.О. Сорочук // Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції

«Сучасні технології землеустрою, кадастру та управління земельними ресурсами», Україна, м. Київ, НАУ, 16 – 17 березня 2023 р., Тези доп. конференції, с. 101-103.

25. Екологічні проблеми в галузі використання та охорони земель під час воєнних дій / Н.І. Сорочук, А.А. Зеленська, Ю.О. Сорочук // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Екологічно сталий розвиток урбосистем», Україна, м. Харків, ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2-3 листопада 2022 року, Тези доповідей конференції, с.90-92.

26. Способи фіксації та розрахунків шкоди, заподіяної земельним ресурсам України в ході збройної агресії / Н.І. Сорочук, Д.В. Костюк, Ю.О. Сорочук // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції: до дня пам'яті Ф. В. Стольберга «Екологічно сталий розвиток урбосистем: виклики та рішення в контексті євроінтеграції України», Україна, м. Харків, ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 02–03 листопада 2023 р. Тези доповідей конференції, с. 186-189.

27. Розробка програм раціонального використання та охорони земельних ресурсів / Ю.О. Сорочук, Є.О. Антонів, Н.І. Сорочук // Матеріали V міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Сучасні тенденції економічного розвитку регіонів: теоретичні та прикладні аспекти», Україна, м. Одеса, ОДАБА, 12-13 травня 2022 року, Тези доповідей конференції, с. 211-213.

28. Аналіз нормативної бази оцінки шкоди та збитків, завданих земельним ресурсам України внаслідок збройної агресії / Є.Б. Угненко, О.М. Ужвієва, Н.І. Сорочук // Матеріали XXVI міжнародної науково-технічної конференції „Технологія-2023”, Україна, м. Київ, Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля, 26 травня 2023 року, Тези доповідей конференції, с.192-195.

29. Визначення розміру шкоди, завданої земельним ресурсам України під час дії воєнного стану / Н.І. Сорочук, Ю.О. Сорочук // Матеріали VI міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Сучасні тенденції економічного розвитку регіонів: теоретичні та прикладні аспекти» 09-10 травня 2024 року, Україна, м. Одеса, ОДАБА, Тези доповідей конференції, с. 348-351.

30. Оцінка шкоди, завданої земельним ресурсам водного та природоохоронного фондів України в ході російської збройної агресії / Н.І. Сорочук, Ю.О. Сорочук // Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні інформаційні та інноваційні технології на транспорті, MINTT – 2024», 29–31 травня 2024 року, Україна, м. Одеса, Херсонська державна морська академія, Тези доповідей конференції, с. 340-341.

31. Актуалітети земельного розвитку громад та оборонної стійкості України / Г.І. Шарий, Є.Б. Угненко, Н.І. Сорочук, Є.М. Коростельов, О.М. Ужвієва // Збірник наукових праць УкрДУЗТ, Харків, 2024. - Вип. 210 – с.145-153. DOI: 10.18664/1994-7852.210.2024.320700.